05/08/2019

Η “αγαπημένη” Παναγιά του Α. Παπαδιαμάντη

/ Ορθόδοξες Προβολές

Η ιερά εικόνα της Παναγίας της Εικονίστριας βρέθηκε περί το 1650 με θαυμαστό τρόπο στα κλαδιά ενός πεύκου, στη Σκιάθο.
Στον τόπο της ευρέσεως ζούσε κάποιος ασκητής, ο γέροντας ιερομόναχος Συμεών, ο οποίος είδε ένα μυστηριώδες φως να φωτίζει το ασκητήριό του μέσα από το δάσος.
Έκθαμβος και γεμάτος απορία για την προέλευση του εκτυφλωτικού φωτός, μάταια προσπαθούσε να πλησιάσει καθώς αυτό χανόταν. Ύστερα από πολλές απόπειρες, αντιλήφθηκε ότι επρόκειτο περί θαύματος.

Μετά από προσευχή και νηστεία, κατόρθωσε να πλησιάσει το μέρος όπου κρεμόταν η εικόνα στα κλαδιά ενός πεύκου. Τότε αντίκρισε τη γλυκιά μορφή της Παναγίας της Εικονίστριας.
Ο ίδιος δεν μπόρεσε να κατεβάσει την Εικόνα. Ίσως ήταν και θέλημα της Παναγίας να συμβεί αυτό, για να γίνουν και άλλοι μάρτυρες του θαύματος. Έμεινε εκεί όλη τη νύχτα προσευχόμενος και το επόμενο πρωί αναχώρησε για την μεσαιωνική πόλη της Σκιάθου, το Κάστρο, όπου ανήγγειλε στους κατοίκους του το θαύμα. Οι προεστοί τον ακολούθησαν μαζί με τους ιερείς και τον κόσμο. Δάκρυα χαράς ξεχύθηκαν από τα μάτια όλων, αντικρίζοντας την εικόνα επάνω στο δένδρο.
Ένας νέος ιερέας που ονομαζόταν Ιωάννης ανέβηκε και κατέβασε την Εικόνα, που

τοποθετήθηκε στο ασκητήριο του Γέροντα.
Εκεί λίγο αργότερα χτίστηκε και το μοναστήρι της που σώζεται ως σήμερα και τιμάται στα Εισόδια της Θεοτόκου. Αυτή την εορτή αφιέρωσαν τότε στο πάνσεπτο εικόνισμά της οι Σκιαθίτες, καθώς η Παναγία εικονίζεται χωρίς το Χριστό και η μορφή της ομοιάζει με μικρό παιδί, όπως όταν αφιερώθηκε από τους γονείς της Ιωακείμ και Άννα στο Ναό.
Λόγω του θείου φωτός που εξέπεμπε η εικόνα ονομάστηκε «Εικών Αστρία» δηλαδή εικόνα που λάμπει ως άστρο και κατόπιν «Εικονίστρια». Φέρει όμως και την παραπλήσια ονομασία «Κουνίστρα» ή «Κουνίστρια», είτε από αλλοίωση του τοπικού ιδιώματος, είτε από τα κωνοφόρα δένδρα της περιοχής ή επειδή αιωρούνταν (κουνιόταν στο δέντρο).

Η εικόνα παρέμεινε στο μοναστήρι της μέχρι το 1846.
Τότε με σύμφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου και ύστερα από αίτημα όλων των κατοίκων της νέας πόλης μεταφέρθηκε η εικόνα και εγκαταστάθηκε στον Μητροπολιτικό Ναό των Τριών Ιεραρχών, ώστε να την έχουν κοντά τους βοηθό και προστασία, και να καταφεύγουν σε αυτή.
Είναι η πολιούχος του νησιού και τελεί πολλά θαύματα σε όσους την επικαλούνται με ευλάβεια και πίστη.
Εορτάζει δυο φορές το χρόνο. Στις 21 Νοεμβρίου στα Εισόδια της Θεοτόκου, που είναι και η μεγαλύτερη πανήγυρις. Τότε μεταφέρεται με πομπή από την πόλη στον τόπο της Ευρέσεως, στο αγαπημένο της Μοναστήρι. Μεταφέρεται από χέρι σε χέρι καθώς πλήθος κόσμου συνοδεύει την εικόνα με τα πόδια, ακολουθώντας τη γραφική διαδρομή που διαρκεί 3 περίπου ώρες. Εκεί τελείται Αγρυπνία και τις πρώτες πρωινές ώρες η Ιερά Εικόνα επιστρέφει με τα πόδια ξανά στην πόλη, και μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας στους δύο ενοριακούς Ναούς, τελείται Λιτανεία στην πόλη της Σκιάθου.
Την μνήμη της Ευρέσεως πανηγυρίζει η Σκιάθος το πρώτο Σαββατοκύριακο μετά την 1η Ιουλίου, εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη της στην προστάτιδα, βοηθό και πολιούχο της. Την γιορτή αυτή καθιέρωσαν ο παπα-Γιώργης Ρήγας, τελευταίος μύστης του κολλυβαδικού πνεύματος, λαογράφος και δάσκαλος, μαζί με τον Αλέξανδρο Μωραϊτίδη, ο οποίος συνέγραψε και την Ακολουθία της.

Η Ιερά Μονή της Παναγίας της Εικονίστριας (Κουνίστρας, όπως την λένε οι ντόπιοι) βρίσκεται 13,5 χιλιόμετρα δυτικά από την πόλη της Σκιάθου σε μια παράκαμψη 2 περίπου χιλιομέτρων του δρόμου, που οδηγεί στην παραλία της Ασέληνου και πρόκειται για τον πιο ιερό τόπο της Σκιάθου. Εδώ μόνασε -σε παλαιότερους χρόνους- ο Γέροντας Διονύσιος μια εμβληματική μορφή της ελληνικής εκκλησίας.

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΩΖΕΙ ΤΟ ΝΗΣΙ

Ήταν το πρωινό της 23ης Αυγούστου του 1944, όπου η Σκιάθος έμελλε να ζήσει έναν εφιάλτη. Είχε προηγηθεί, λίγες μέρες πριν, η σύλληψη του Γερμανού διοικητή των Βορείων Σποράδων Άντλερ, από το 54 σύνταγμα του ΕΛΑΣ Πηλίου, κατόπιν εντολής του ΕΑΜ Βόλου, γεγονός που επιβεβαίωσε τους φόβους της τοπικής επιτροπής ΕΑΜ Σκιάθου για αντίποινα από μέρους των Γερμανών.

Μόλις κατέπεσε ο θόρυβος και σταμάτησαν να επαγρυπνούν οι ντόπιοι, ισχυρές Γερμανικές δυνάμεις με καταδιώξεις και επιταγμένα σκάφη εισβάλουν στο νησί, με σκοπό να διαπράξουν αντίποινα για την σύλληψη του Άντλερ. Σκοπός τους το ολοκαύτωμα της πόλης της Σκιάθου και η ομαδικές εκτελέσεις όλων των κατοίκων του νησιού.

Η πόλη της Σκιάθου παραδομένη στις φλόγες.

Αρχίζουν ήδη τις συλλήψεις όσων εντοπίζουν μέσα στο χωριό, μιας και οι περισσότεροι κάτοικοι είχαν καταφύγει στις πλαγιές του νησιού, ενώ ταυτόχρονα πυρπολούν από στεριά και θάλασσα το χωριό.

Σε λίγο η φωτιά είχε εξαπλωθεί και δεν ξεχώριζε τίποτα, ούτε κι αυτός ο ήλιος, όπως μας πληροφορεί ένας αυτόπτης μάρτυρας. Η φωτιά δυναμώνει όλο και περισσότερο που μέχρι το βράδυ έχει καλύψει το μεγαλύτερο μέρος της πόλεως. Καίγονται ολοσχερώς περί τα διακόσια σπίτια. Οι γερμανικές δυνάμεις αποχωρούν με σκοπό να καλέσουν ενισχύσεις από το Βόλο, ώστε να χτενίσουν τη Σκιάθο και να μη μείνει κανείς ζωντανός.

Το προηγούμενο βράδυ, πολλοί κατέφυγαν στο παλαιό μοναστηράκι της Παναγίας της Κεχριάς, για να γιορτάσουν τα εννιάμερα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και να παρακαλέσουν την Θεοτόκο να τους βοηθήσει. Όμως τη χαρά διαδέχθηκε η λύπη, την ελπίδα κάλυψε το σκοτάδι. Έντρομοι όσοι γλίτωσαν από τη σύλληψη και την πυρκαγιά κοιτούν την πόλη που καίγεται και ζητούν το έλεος της Παναγίας. Κλαίνε απαρηγόρητοι και ζητούν τις μεσιτείες της στον Υιό της για τη σωτηρία τους.

Και η Παναγία η Εικονίστρια, η μητέρα των Χριστιανών, δεν άργησε να απαντήσει στις προσευχές των πενήτων Της.

Ενώ όλα έδειχναν ότι δεν υπάρχει σωτηρία η Θεοτόκος δεν διέψευσε τις ικεσίες των δούλων Της.

Ενώ ο ήλιος έδυε πίσω από τους πυκνούς καπνούς της κατά τα άλλα αίθριας και ζεστής εκείνης αποφράδας ημέρας, έξαφνα, εμφανίστηκαν μαύρα πυκνά σύννεφα,

που σκέπασαν τον ουρανό. Ισχυρή καταιγίδα ξέσπασε, που σε λίγα λεπτά πλημμύρισαν τα πάντα. Η δυνατή νεροποντή διήρκεσε όλο το βράδυ και κατέσβεσε την πυρκαγιά, προτού καταστρέψει τα πάντα.

Αλλά δεν ήταν μόνο αυτό.

Την επόμενη μέρα ο καιρός επιδεινώθηκε ραγδαία με ισχυρούς, ψυχρούς και βροχερούς ανέμους επί οκτώ ημέρες, φαινόμενο ασυνήθιστο για την εποχή. Άρχισε να φυσά ισχυρός Γρεγολεβάντες, ο οποίος φρεσκάριζε ολοένα και περισσότερο. Η τρικυμία που επικράτησε εμπόδισε τα γερμανικά καταδρομικά και επίτακτα καΐκια να προσεγγίσουν στο νησί.

Ταυτόχρονα ξεκίνησε η κατάρρευση της Γερμανίας, ματαιώνοντας διαπαντός τα αιμοδιψή σχέδιά τους.

Όπως και άλλοτε, έτσι και τώρα, η Παναγία η Εικονίστρια, στην οποία όλο το νησί απέδωσε το θαύμα, επιβεβαίωσε τα όσα έγραψε στους ύμνος του ο Μωραϊτίδης, ο οποίος σε ένα τροπάριο της τετάρτης Ωδής του Κανόνα της, παρακαλεί την Θεοτόκο να εμφανίσει τη θεία χάρη της και με την λάμψη της να αποδιώξει τον τύραννο εχθρό.

‘’… Ἐν ὥρᾳ θλίψεως… ἐμφάνηθι, καί λάμψει τῆς εἰκόνος σου, ἐξελοῦ τῆς τυραννίδος’’.

Μα το μεγαλύτερο θαύμα υπήρξε ένα και μοναδικό.

Μέσα σε εκείνη την παραζάλη, το πρωινό της 23ης Αυγούστου, το χωριό είχε εξ ολοκλήρου παραδοθεί στις φλόγες. Όσα σπίτια γλίτωσαν από την επέλαση της φωτιάς, δεν γλίτωσαν από το πλιάτσικο στο οποίο Γερμανοί στρατιώτες και Έλληνες καταδότες επιδίδονταν χωρίς ενδοιασμούς.

Οι φλόγες από τα διπλανά σπίτια έγλυφαν το Μητροπολιτικό Ναό των Τριών Ιεραρχών, στον οποίο φυλάσσεται μέχρι σήμερα η θαυματουργή Εικόνα της Παναγίας της Εικονίστριας.

Την ώρα που όλοι έντρομοι έτρεχαν να γλιτώσουν από τον όλεθρο, κανείς δεν σκέφτηκε να φυγαδεύσει την Ιερά Εικόνα, το μεγαλύτερο κειμήλιο του νησιού. Και όμως παρέμεινε απείραχτη στο θρόνο της, όπως απείραχτος έμεινε και ο Ναός της, στον οποίο σήμερα αναπέμπουμε ευχαριστηρίους δεήσεις, και δοξολογίες, για την διάσωση της πόλεως και τα θαυμαστά ‘‘ξένα και τεράστια’’ που η Θεοτόκος χάρισε και χαρίζει μέχρι σήμερα σε όσους την επικαλούνται με ευλάβεια και πίστη.

Η αγάπη του Αλ. Παπαδιαμάντη για την Παναγία την Κουνίστρια

Ὁ Παπαδιαμάντης εἶχε ἰδιαίτερη ἀδυναμία στὴν Παναγία καὶ στὴν θαυματουργὸ εἰκόνα της τὴν “Εἰκονίστρια”, ποὺ εἶναι εὐλογία γιὰ τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα του, τὴ Σκιάθο. Τὸ 1903, μὲ τὰ πενιχρά του οἰκονομικὰ μέσα, βοήθησε ἀποφασιστικὰ στὴν ἔκδοση βιβλιαρίου, μὲ τίτλο “Ἱστορία τῆς Ἱερᾶς καὶ Σεβασμίας Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Εἰκονιστρίας τῆς ἐν τῇ νήσῳ Σκιάθῳ καὶ τῆς θαυμαστῆς εὑρέσεως τῆς Ἁγίας Αὐτῆς Εἰκόνος, συντεθεῖσα ὑπὸ Ἐπιφανίου Δημητριάδου, Σκιαθίτου, καὶ ἐκδοθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1903 ἐπιστασίᾳ Α. Παπαδιαμάντη, μετὰ σημειώσεων αὐτοῦ”. Τοῦ βιβλιαρίου αὐτοῦ ὑπῆρξε δεύτερη ἔκδοση, μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Ἀλεξ. Μωραϊτίδου, ὁ ὁποῖος προσέθεσε Παρακλητικὸ Κανόνα, ποὺ ψάλλεται κατὰ τὴ Λιτανεία τῆς Ἁγίας Εἰκόνος καὶ Πανηγυρικὴ Ἀκολουθία τῆς εὑρέσεώς Της. Ὁ Παπαδιαμάντης στὴν πρώτη σελίδα του ἀπευθύνεται στοὺς ἀναγνῶστες καὶ τοὺς προτρέπει νὰ βοηθήσουν στὴν ἐπισκευὴ τοῦ Ναοῦ:

«Τὸ μικρὸν τοῦτο τεῦχος διανέμεται εἰς τοὺς φιλευσεβεῖς χριστιανοὺς ἀντὶ προαιρετικῆς τινὸς εἰσφορᾶς, μελλούσης νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἐπισκευὴν καὶ ἀνακαίνισιν μέρους τοῦ Ναοῦ τῆς Παναγίας τῆς Κουνιστρίας, ἑτοιμορρόπου ὄντος.

.Ὁ Παπαδιαμάντης τὴν ἀγάπη του πρὸς τὴν Παναγία τὴν ἐξέφρασε καὶ μὲ ποιήματα, ὅπως εἶναι “Στὴν Παναγία τὴν Κουνίστρα”, “Στὴν Παναγία τοῦ Ντομάν”, “Στὴν Παναγίτσα στὸ Πυργί”, “ Στὴν Παναγία τὴν Κεχριὰ” καὶ “Στὴν Παναγία τὴ Σαλονικιά”.

.Ἔγραψε καὶ “ἱκετήριο” Κανόνα “ Εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον τὴν Γοργοεπήκοον”, ποὺ ἀρχίζει μὲ τὸ τροπάριο: “Νεκρῶσαι τὸν ἔξω ἐπιποθῶν καὶ ζωοποιῆσαι νεκρωθὲν τὸ πνευματικόν, πρὸς σὲ μόνην, Ἄχραντε, προστρέχω, τὴν ἀρωγὸν τὴν ἐμὴν καὶ προστάτιδα”.

Ὁ Παπαδιαμάντης ἔγραψε γιὰ τὴν Παναγία καὶ τὸ ἐκλεκτὸ διήγημά του “Ἡ Γλυκοφιλοῦσα”.